

da dok se roba ne uvede, tek nešto niža od kajmaka, koji je doduše masniji, ali nije tako ukusan kao naprijed opisana brinza.

Smatram, da je proizvodnja brinze aktuelna i za velike moderne mljekare, koje bi mogle otkupljivati polufabrikat od planinskih ili vojvođanskih sirana i mljeti ga na mlinovima za topljeni sir. Izvozom ovog mliječnog proizvoda došlo bi se do deviza, koje su im potrebne za nabavu razne aparature. S organizacijom proizvodnje polufabrikata trebalo bi započeti u mjesecu ožujku i travnju.

Na kraju spominjemo, da bi se brinza mogla eksportirati, jer se prije rata inozemstvo interesiralo za nju.

Ing. Lašič Anton — Kranj

OSNOVAN JE ŠKOLSKI ODBOR MLJEKARSKE ŠKOLE KRANJ

S obzirom na pravac i kapacitet proizvodnje, na tehničku opremu mljekare, organizaciju rada, organizaciju sabiranja mlijeka i na druge uvjete, mljekarska poduzeća trebaju svestrano izvježbane stručne radnike. Iz razloga, da bi se u školi odgajali takvi radnici, potrebna je uska suradnja između škole i svih mljekarskih poduzeća, koja davaju stipendije učenicima mljekarske škole.

U tu svrhu, pa da se upozna rad i život učenika mljekarske škole u Kranju, uprava škole pozvala je na sastanak u Kranj predstavnike svih poduzeća, za koje odgaja stručni kadar, i predstavnike mljekarskih zavoda i organizacija. Sastanku nisu se odazvali svi pozvani, a neki iz opravdanih razloga. Na tom sastanku u sredini mjeseca siječnja ove godine osnovan je po uputama uredbe o stručnim školama školski odbor, u koji su ušli predstavnici svih poduzeća, koja školuju učenike u Kranju, predstavnik Instituta za mljekarstvo, Udruženja mljekarskih poduzeća Hrvatske, Glavnog zadružnog saveza u Ljubljani, pa ravnatelj i predstavnici učiteljskog savjeta mljekarske škole u Kranju.

Kod pripreme mljekarskog kadra ima školski odbor važne zadaće:

Prosvjetnim organima daje prijedloge, koji se odnose na rad i napredak škole i internata učenika škole, prijedloge za promjenu pravilnika i nastavnog plana, brine se za napredak škole u materijalnom pogledu, daje učiteljskom savjetu škole prijedloge za pripremu izložbi, priredbi, ekskurzija, takmičenja i druge prijedloge, sluša izvještaj ravnatelja škole, a u vezi s time prima zaključke i t. d.

Na prvom sastanku odbor je izabrao za predsjednika druga Staničić Tripu, ravnatelja Gradske mljekare Zagreb, za zamjenika ing. Lašič Antona, ravnatelja mljekarske škole u Kranju.

U raspravi o važnosti i zadacima školskog odbora svi su se nazočni složili, da treba osnovati odbor, koji će biti veza između poduzeća i škole. Zadaće odbora su velike, potrebno je samo, da ih svi članovi novoga odbora shvate i izvrše. Da poduzeća ipak nisu najozbiljnije shvatila važnost i dužnosti odbora, vidi se po tome, što većina do kraja mjeseca veljače nije izabrala svog predstavnika i poručila imena odboru. Možda neki misle, da odbor nema važnih zadataka, jer se tim pitanjima kod odgoja kadrova mora baviti samo škola. To je istina, ali odbor može školi dati korisnih i potrebnih savjeta, prijedloga,

te se pobliže upoznati s radom škole. Predstavnici poduzeća upoznat će potrebu za veću brigu oko pripreme kadrova za školu te za pravilan postupak s njima poslije završene škole. Istina je, da su troškovi za putovanje na sastanak odbora na teret poduzeću, ali ako predstavnici poduzeća shvate svoju dužnost, donijet će ti mali troškovi poduzeću velike koristi.

U referatu o sadašnjim pitanjima školovanja prikazana je svrha škole, organizacija nastave i praktičnog rada, a u vezi s time poteškoće u praktičnom radu.

Jedina mljekarska škola u staroj Jugoslaviji osnovana je u Škofjoj Loki god. 1926. Radila je neprekidno od 1927. do 1941., do početka Drugog svjetskog rata. Godine 1927. i 1928. održana su dva petmesečna tečaja; od god. 1929. do 1935. škola je radila kao jednogodišnja, a od god. 1935. dalje kao dvogodišnja. Za rata nije radila. Poslije oslobođenja prenesena je u Kranj, gdje je proradila kao dvogodišnja 6. svibnja 1946. Otada je do kraja školske god. 1951./52. dala već 121 apsolvanta za potrebe mljekarskih poduzeća širom države. Zbog velikih potreba na mljekarskim radnicima od jeseni 1948. nastava se drži u dva odjeljenja istog razreda tako, da svake godine svrši školu jedan razred. Taj povećani broj učenika ide na štetu njihova praktičnog osposobljavanja. U mljekari, gdje prakticiraju, nema dovoljan broj mjesta i dovoljno mlijeka, da bi mogli svi učenici istodobno raditi. Zato se učenici jednog razreda izmjenjuju 4 nedjelje na praksi dopodne, drugog razreda popodne, i obrnuto. Na taj način razred, koji radi popodne, ne može raditi praktički u širani i maslari, jer se mlijeko prerađuje dopodne. Samo u ljetnim mjesecima, kad učenici imaju obveznu praksu, prerađuje se mlijeko dopodne i popodne. U takvim prilikama praktičkog rada trpi kvalitet i ne mogu se bolje, temeljitije osposobljavati učenici u praksi. Kada bude u našoj državi veći broj mljekarskih škola, i kada budu uvjeti školovanja i mogućnosti zgodnije (praksa prije stupanja u školu, veća naobrazba kandidata, odgovarajuća dob, veselje za struku i t. d.), onda će se moći reorganizirati nastava i raditi s jednim razredom kroz 2 školske godine ili možda jednogodišnja škola sa specijalizacijom u određenom pravcu, a time će se poboljšati i uvjeti za praktički rad i za stručnu spremu učenika. Druge godine nastavljala bi se specijalizacija u školi u drugom pravcu.

Škola zasad nema vlastite radionice, manje mljekare, u kojoj bi mogla izvršiti plan za praktički rad i uskladiti ga s teoretskom nastavom. Škola ima svoj dobro uređeni laboratorij, gdje učenici uče sve najvažnije načine, kako se ispitiva mlijeko i mliječni proizvodi. Ima dva vlastita instruktora, jednog u laboratoriju, drugog za sirarstvo i maslarstvo.

U Domu učenika mljekarske škole stanuju svi učenici. Dom je u istoj zgradi, u kojoj je i škola. Za upravu doma odgovorna je školska uprava, koja nema za odgoj pitomaca odgovarajućeg odgojitelja, iako je taj potreban zbog različite dobi i spola učenika, zbog različitih temperamenata, naravi i odgoja pred stupanjem u školu. Uza sve te poteškoće kod odgoja učenika disciplina je dobra, jer je dosad omladinska organizacija pomagala upravu doma. Već od god. 1946. omladinska organizacija je među najboljim organizacijama u Kranju, a to svjedoče brojne diplome, pohvale i nagrade. Svaki se učenik može u slobodno vrijeme baviti kulturno-prosvjetnim radom, fiskulturom, narodnom tehnikom i drugim granama po volji.

Svi učenici ne primaju stipendije, pa zato neki teže podmiruju troškove oko uzdržavanja u domu. Uprava doma nastoji, da budu troškovi što manji.

pa zato neke radove vrše učenici sami. U stipendiranju pojedinih učenika bilo je veće razlike, pa su sada donekle izjednačene. Budući da je školski proračun minimalan, škola ne može više sama iz vlastitih sredstava nabavljati potrebne opreme za praktički rad učenika, a nije to ni dužna. Da bi se ipak mogle nabaviti gumene čizme, radno odijelo i pregače (pretpasnik), morat će poduzeća sama opremiti stipendiste, ili pak dati doprinos, kako bi se izjednačila oprema svih učenika. S time se složio školski odbor.

U raspravi poslije referata sudjelovali su svi predstavnici poduzeća i organizacija. Svi se slažu u tome, da je školski odbor organ, koji može kao uža veza između poduzeća i škole biti vrlo koristan, ako članovi ozbiljno shvate svoje dužnosti. Odbor može i mora raspravljati o svim pitanjima, koja se tiču školskog odgoja mljekarskih radnika, upoznavati poduzeća sa stanjem i radom škole, zainteresirati ih, kako će pripremati kadar za školu te razumjevat i važnost školovanog kadra.

Odbor mogao bi koristiti i napretku mljekarstva uopće. Mnoga pitanja mljekarstva danas su još neriješena. Tako se ne zna, da li je mljekarstvo obrt ili industrija. Doduše, kadšto se čita, da pripada u prehrambenu industriju, kadšto u trgovinu, ali načelno nije određeno njegovo mjesto nigdje. Stručni mljekarski radnici mogli bi osnovati svoju organizaciju, a pritom bi odbor korisno sudjelovao.

Na sastanku doneseni zaključci dostavljeni su svim poduzećima i organizacijama — članovima odbora.

Briga i dobra volja škole, da u odgoju mljekarskih radnika zainteresira sve one, kojima je to od direktne koristi, pa i one, koji bi svojim učestvovanjem mogli poboljšati rad, postignut će svrhu, ako svi svijesno izvrše svoju dužnost.

Ing. Sabadoš Dimitrije

POVODOM UPOTREBE ČISTIH KULTURA U NAŠEM MASLARSTVU

Kako je primjena čistih kultura u našem maslarstvu novost, na koju osoblje većine naših poduzeća nije priviknuto praksom u poduzećima, u kojima je to svakidašnji sastavni dio proizvodnje maslaca, iznijet ćemo nekoliko podataka za ilustraciju prilika i momenata, o kojima ovisi tempo i perspektiva razvoja našeg maslarstva.

Interes za izradu maslaca iz pasteriziranog vrhnja uz upotrebu čistih kultura, koji se je prije godinu dana pojavio kod rukovodilaca laboratorija mljekare u Bjelovaru, nije bio dovoljan da se primjena čistih kultura uvede u maslarsku praksu tamošnjeg poduzeća. Daljnje nastojanje u tom pravcu izialovilo se ljetos u mljekari Osijek, u koju su bile odnešene čiste kulture, ali i tamo je to, izgleda, bilo preuranjeno. Zagrebačka stara mljekara nije u tu svrhu uopće odgovarala, a nova je tek nedavno osposobljena inicijativom tehničkog rukovodstva mljekare, koje je problem pasterizacije vrhnja riješilo time, što je mali APV hladionik pregradilo u paster za vrhnje. Rješenjem toga problema omogućeno je da se u Zagrebu prvi put, izuzev na vježbama iz mljekarstva sa studentima poljoprivrede, izvede pasterizacija pokusne količine vrhnja, koje je zatim cijepljeno čistom kulturom i nakon zrenja izmeteno na dan 21. II. o. g. Pripreme za primjenu čistih kultura u zagrebačkoj mljekari